

5. Zytoon M., Husain S. Digital Diplomacy as Tools of Communications Networks in foreign policy. *Wireless Personal Communication*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11277-022-10124-2>

Джерела ілюстративного матеріалу:

6. Офіційна сторінка речника МЗС Єгипту. X (Twitter). URL: <https://twitter.com/mfaegypt?lang=en> (дата звернення: 23.11.2023).

7. Офіційна сторінка МЗС Йорданії. X (Twitter). URL: <https://twitter.com/ForeignMinistry> (дата звернення: 23.11.2023).

8. Офіційна сторінка МЗС Королівства Саудівської Аравії. X (Twitter). URL: <https://twitter.com/KSAMOFA> (дата звернення: 23.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-38>

Стрижко Н. В.

*аспірантка кафедри теорії та історії мистецтв
Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури
м. Київ, Україна*

ЕСТЕТИКА ЛІНІЙ ТА КРАПКИ В СУЧАСНІЙ КАЛІГРАФІЇ КИТАЮ: ОБРАЗНА ТА ВІЗУАЛЬНА СКЛАДОВА

Традиційна китайська каліграфія базується на п'яти основних елементах – лініях: точка (дянь 点), горизонталь (хен 横), вертикаль (шу 竖), натискання (пе 扑) та гачок (гоу 钩) ці компоненти є основою для побудови складних ієрогліфічних знаків. У традиційній каліграфії крапка використовується для позначення початку і кінця лінії, а також як складова більш складних ієрогліфів [1]. У сучасній каліграфії крапка перетворилася на самостійний об'єкт, що несе певне смислове навантаження. Вона уособлює мінімалізм та лаконічність, в той же час маючи величезний потенціал для інтерпретації. Вона може символізувати початок і кінець, порожнечу і повноту, простір і форму. Залежно від розміру, кольору, фактури та розташування, крапка набуває різних візуальних і смислових властивостей [2].

Лінія завжди була центральним елементом китайської каліграфії, оскільки самі ієрогліфи складаються з ліній різної конфігурації. Однак сучасні каліграфи розширили уявлення про лінію, експериментуючи з її

формою, напрямком, динамікою та виразністю [3]. В сучасній каліграфії ці базові елементи набувають нового звучання та інтерпретації.

Їх новаторство в роботі з естетикою крапки, виходить за межі правил та принципів китайської каліграфії та знаходиться на межі з абстрактним живописом. У ХХ столітті ця форма отримала назву безпредметна або абстрактна каліграфія.

Взагалі стилістика вдовоної абстрактності є однією з ключових рис сучасної каліграфії Китаю. Так вдована абстрактність робіт Гу Ганга – це його характерний стиль. В своїх роботах він додає живописні прийоми, що абсолютно не властиво для лаконічних ліній традиційної каліграфії та різні кольори, хоча і в стриманій палітрі.

В його роботі «Серце Китаю» виділяється роль крапки. Надихнувшись ієрогліфом «серце» (心 xīn), в якому крапки відіграють головну роль, майстер створює композицію плямами, в якій про каліграфію нагадує баланс чорного та білого, а також заповненість та пустота.

**Рис. 1. Гу Ганг, Серце Китаю, 1988,
чорнило на папері, 103x102 см [4]**

Ці дві складові є демонстрацією, як в сучасних каліграфічних роботах виглядає закладена ще на початку естетика гармонії та філософської категорії «Інь та Ян». Окремо варто зупинитись на використанні автором печаток Джуань: 28 відтисків розміщено навколо відбитку зображення Будди. Вони концентрують увагу та транслюють ідею автора про роль віри для Китайців. Дозволивши собі так вільно імпровізувати з печатками, Гу Ганг, все ж ставить одну з них в традиційний спосіб, віддаючи дань традиціям та правилам.

Робота демонструє, наскільки величезний смисловий та емоційний потенціал може нести в собі єдина крапка. Вона уособлює Всесвіт в мініатюрі та зосереджує всю енергію полотна в одній точці. Це доводить, що найпростіший елемент може передавати найскладніші ідеї. Таким чином демонструються різноманітні можливості використання крапки в сучасній каліграфії. Його експерименти з матеріалами та форматами розкривають нові грані цього традиційного елемента.

Головною відмінністю образності лінії в сучасній каліграфії Китаю є її свобода. В той час як традиційна каліграфія диктує правила та послідовність, сучасна каліграфія не має методологій та правил. Лінії, що створюються сучасними каліграфами демонструють свободу та повну розкутість рухів майстра. Традиційним залишається простір та відчуття композиції. Лінія в сучасній каліграфії не ставить за мету передати інформацію лише в мовному вираженні. Вона формує та розділяє простір твору, демонструє безперервність та нескінченність і що особливо важливо – показує експресію рухів каліграфа, які за своїм походженням ідуть від традиційного мистецтва, але пронизані розкутістю та незарегульованістю.

На це, крім застосування нових матеріалів та технологій вплинув міжкультурний обмін. Коли на західних митців з бекграундом класичної західної філософії відкрилась філософія Сходу та навпаки – виховані в східній філософській думці митці відкрили для себе філософську думку та сучасні художні техніки країн Заходу.

Яскравим прикладом, що демонструє міжкультурний обмін є сучасна каліграфія Ван Дуліна. Композиційний устрій його картин осмислений під впливом філософських категорій буддизму та сповнений свободи, натхненної мистецтвом країн Заходу. Зокрема його досвід праці в США надихнув на розкуті рухи та вільне образне вираження, зберігаючи при цьому естетику традиційного мистецтва [5]. У своїх творах Ван Дулінг часто використовує довгі безперервні лінії чорної туші, які утворюють химерні плавні петлі та завитки. Митець достеменно точно знає написаний ним текст, який крім нього можуть прочитати лише високоосвічені в скорописній каліграфії вчені.

Ці лінії передають загальний енергетичний стан та динаміку руху, подібно до танцю чи музики. Вони радше передають загальний енергетичний стан та динаміку руху, подібно до танцю чи музики. Лінії Ван Дуліна демонструють абсолютну свободу та плинність, що відображає внутрішній світ художника. Показовою в цьому плані є його робота «Подорож в 1000 миль починається з першого кроку» [6].

Композиція передає безперервний рух та оновлення світу, його вічну змінність та циклічність, де лінія є втіленням складних ідей та почуттів автора.

Роботи Пу Лі Пінга важко класифікувати, та зрозуміти його абстракції як каліграфію. Так, наприклад «Музична серія 1», що складається з крапки трансформованої в пляму та ліній, створених розкутими рухами при поверхневому аналізі може здаватись абстракцією. Проте плями та лінії зберігають структурне використання лінії та форми, що піддається каліграфічній традиції, крім того, додаються стародавні піктограми, які органічно вписані в фактурну абстрактну композицію. Ці трансформації виглядають досить живописно та фактурно, що не є властивістю каліграфії. Митець вдається до різних візуальних технік, щоб створити об'єм: крапки розмиваються водою та переходять від прозорого шару до темних насичених акцентів. Завдяки цьому в роботі з'являється багатоплановість, яка потім з'єднується лініями-похідними від рисок каліграфії.

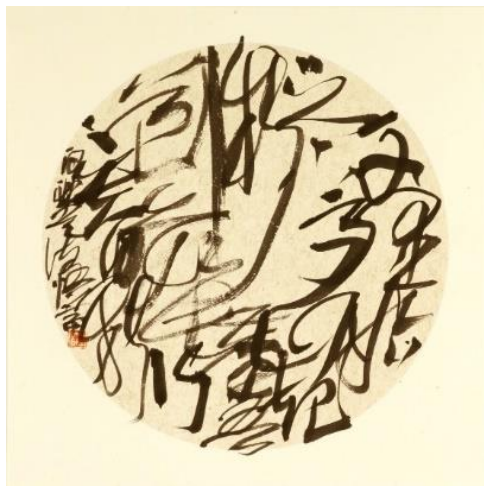

Рис. 2. Ван Дулін. Подорож в 1000 миль починається з першого кроку. 2015, чорнило на папері, 130 x 130 [7]

**Рис. 3. Пу Лі Пінг. Музична серія 1. 2007.
Чорнило на папері [8]**

Сучасні китайські митці розглядають точку і лінію не просто як технічні прийоми, а як самоцінні об'єкти, здатні нести певний концептуальний зміст. Крапка у їхніх роботах може символізувати Всесвіт, людське життя, енергію ці тощо, а лінія перетворюється на втілення руху, часу та емоційного стану. Важливою сучасною тенденцією є використання крапки та лінії для створення мінімалістичних абстрактних композицій, що відображають певні філософські ідеї та стани, а також набування геометричними елементами складних конотативних значень.

В сучасній каліграфії Китаю крапка та лінія постають засобом вираження традиційних китайських уявлень символізуючи такі даоські й буддистські концепції, як циклічність, змінність, єдність протилежностей.

Важливим новаторським кроком є поєднання сучасними митцями традиційних матеріалів китайської каліграфії (папір, туш) з новітніми західними техніками (акрил, полотно, скло тощо), що створює ефект зіткнення традиції та новаторства. В такий спосіб значно розширилось уявлення про виразний потенціал крапки та лінії в мистецтві: форма, колір, фактура та динаміка стали ключовими художніми інструментами для втілення різноманітних ідей та станів. Крапка та лінія стали універсальним засобом самовираження митців.

Таким чином, базові елементи традиційної каліграфії – крапка та лінія – набули нового концептуального значення в руках сучасних китайських художників. Вони перетворилися на самостійні виразні

об'єкти, здатні втілювати абстрактні ідеї та стани. Це свідчить про еволюцію каліграфії від суто прикладного мистецтва до концептуальної сучасної форми. Провідні каліграфи Китаю в своїй творчості піднімають традиційні графічні елементи на якісно новий рівень. Точка і лінія з технічних прийомів перетворюються на самодостатні об'єкти концептуального мистецтва, здатні втілювати абстрактні ідеї та глибокі смисли. Це демонструє еволюцію китайської каліграфії у напрямку сучасності від прикладного ремесла до концептуального мистецтва.

Література:

1. Liu Xiang, Lilian Lee Shiau Gee. FORMS IN VISUAL TYPES OF MODERN CHINESE CALLIGRAPHY. *Jurnal Gendang Alam (GA)*. 2022. Vol. 12, no. 1. P. 49–60. URL: <https://doi.org/10.51200/ga.v12i1.3831> (дата звернення: 19.11.2023).

2. ZUI T. Characteristics of Water Quality Parameters of Qinghai Lake in 2020. *Theory and Practice of Science and Technology*. 2020. Vol. 1, no. 3. P. 47–52. URL: <https://doi.org/10.47297/tapostatwsp2633-456907.20200103> (дата звернення: 19.11.2023).

3. Xiang L., Gee L. L. S. THE IMPORTANCE OF LINES: THE MODERN CALLIGRAPHY OF WANG DONGLING AND QIU ZHENZHONG. *SSRN Electronic Journal*. 2021. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3800559> (дата звернення: 17.11.2023).

4. Гу Ганг, Серце Китаю, 1988, чорнило на папері, 103x102 см <https://www.mutualart.com/Artwork/Heart-of-China/8B661116AD6F13A0> (дата звернення 20.11.2023).

5. Lian D. Narratology for Art History: Narrativizing Western Influence and Chinese Response in the Modern Era. *Critical Theory*. 2019. Vol. 3, no. 2. P. 92–133. URL: <https://doi.org/10.47297/wspctwsp2515-470205.20190302> (дата звернення 20.11.2023).

6. Ван Дулін. Подорож в 1000 миль починається з першого кроку. 2015, чорнило на папері, 130 x 130 <http://www.chambersfineart.com/artists/wang-dongling?view=slider#11> (дата звернення 20.11.2023).

7. Ван Дулін. Подорож в 1000 миль починається з першого кроку. 2015, чорнило на папері, 130 x 130 <http://www.chambersfineart.com/artists/wang-dongling?view=slider#11> (дата звернення 20.11.2023).

8. Пу Лі Пінг. Музична серія 1. 2007. Чорнило на папері, <https://www.chinesenewart.com/chinese-artists16/pulieping.htm> (дата звернення 20.11.2023).